

9. Bezpieczeństwo i netykieta

DOWIESZ SIĘ, JAK

- jak bezpiecznie korzystać z internetu,
- jak zachowywać się w internecie,
- czego się wystrzegać.

Aby zobaczyć dowolną stronę WWW, trzeba mieć komputer podłączony do internetu i program nazywany przeglądarką internetową, np. Google Chrome (czytaj: gugl krom), Microsoft Edge (czytaj: majkrosoft edż) czy Mozilla Firefox (czytaj: mozilla fajerfoks).

DRUŻYNA SIECIAKÓW

Grupa Sieciaków to czworo dzieci, które świetnie znają się na internecie. Ajpi **1**, Spociak **2**, Netka **3** i Kompel **4** zostali zwerbowani przez Sztuczną Inteligencję **5**, by wraz z robotem NetRobim **6** walczyć ze złymi Sieciuchami, którzy zastawiają pułapki na nieświadomych niebezpieczeństw użytkowników internetu.

Rys. 1. Drużyna Sieciaków, NetRobi i Sztuczna Inteligencja

Przygody Sieciaków możesz śledzić w serwisie www.sieciaki.pl, przeznaczonym dla najmłodszych internautów – użytkowników internetu – aby mogli bezpiecznie korzystać z sieci po lekcjach, w domu. Czekają tam na ciebie kreskówki, komiksy i gry.

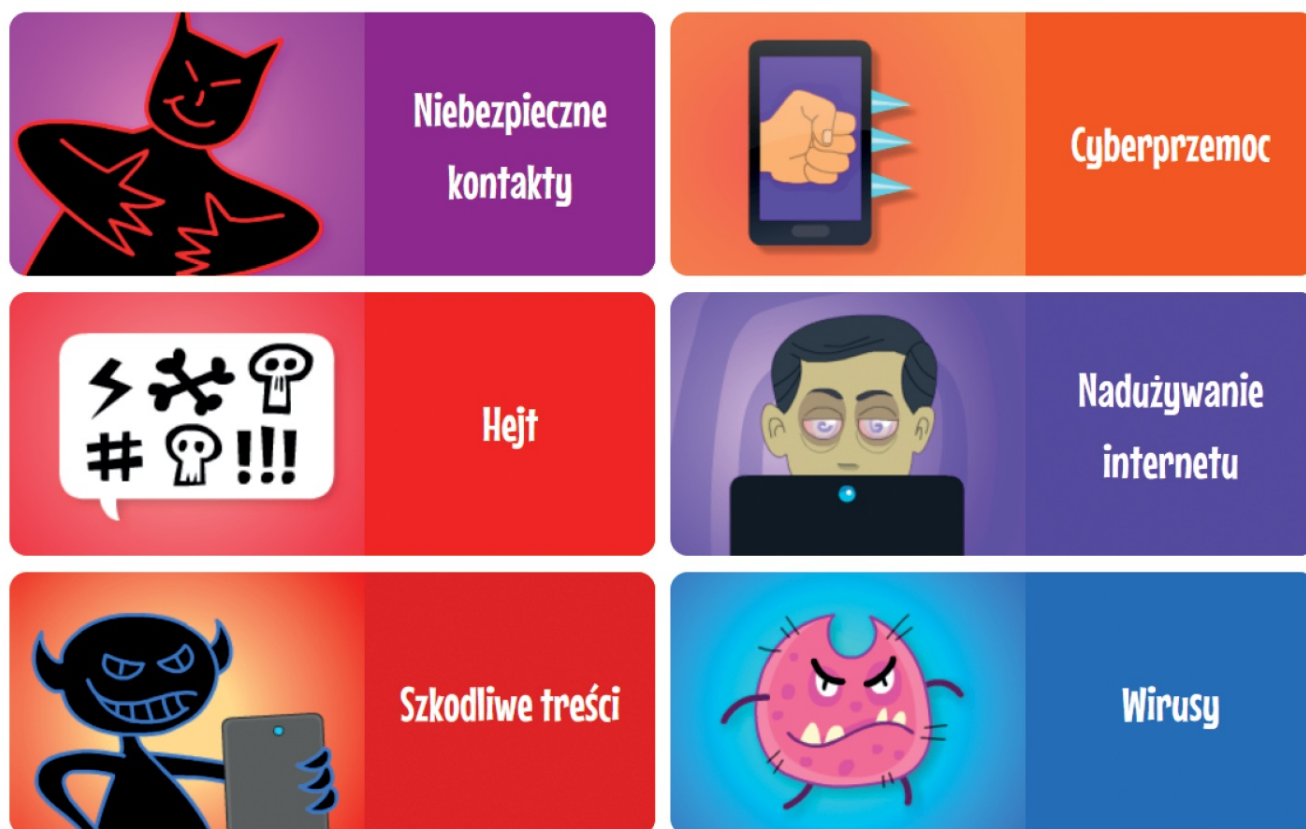
- Poznaj umiejętności Sieciaków i sprawdź, kim są ich przeciwnicy – otwórz serwis Sieciaki.pl, rozwiń menu (trzy poziome paski w lewym górnym rogu) i kliknij odnośnik **Warto wiedzieć!**.

Odnośniki do stron WWW

Serwis WWW składa się z wielu stron (dokumentów elektronicznych). Odnośnik, nazywany też często linkiem, to element strony, który łączy jej fragmenty albo odsyła do innej strony.

Początkującym internautom wydaje się, że sieć to anonimowe miejsce, w którym nikt nikogo nie widzi i można robić wszystko, co się chce. Wcale jednak tak nie jest. Jesteśmy widoczni w sieci i odpowiadamy za swoje działania. Internet umożliwia zdobywanie informacji, pogłębianie wiedzy, oferuje gry i zabawy, ułatwia porozumiewanie się, ale... niesie też zagrożenia.

- Dowiedz się, jakie niebezpieczeństwa mogą czyhać na ciebie w sieci – kliknij odnośnik << **Powrót**, aby znaleźć się na stronie **Warto wiedzieć!**, a następnie przejdź na stronę **Zagrożenia** i zapoznaj się z informacjami na temat niebezpiecznych kontaktów, hejtu oraz wirusów. Wyjaśnijcie wspólnie wszystkie niezrozumiałe pojęcia, a następnie porozmawiajcie o tym, w jaki sposób można się uchronić przed tymi zagrożeniami.

Rys. 2. Fragment serwisu **Sieciaki.pl** poświęcony zagrożeniom w sieci

- Poznaj zasady bezpiecznego korzystania z internetu – kliknij odnośnik << **Powrót**, przejdź na stronę **Porady** i zapoznaj się z informacjami na temat prywatności, publikowania zdjęć oraz nawiązywania znajomości w sieci. Porozmawiajcie w klasie o tym, jakimi konsekwencjami może grozić niestosowanie się do tych zaleceń.

Zasady bezpieczeństwa w internecie

- Nigdy nie wypełniaj w internecie ankiet ani formularzy bez wiedzy i zgody rodziców lub opiekunów. Nie podawaj swoich danych osobowych, takich jak: imię, nazwisko, numer telefonu, adres domowy, adres szkoły i numer klasy. Posługuj się pseudonimem, tzw. nickiem (czytaj: nikiem).
- Jeśli na lekcji lub w domu zauważysz w internecie coś, co cię zaniepokoi, porozmawiaj na ten temat z nauczycielem, rodzicami lub opiekunami albo skorzystaj z bezpłatnego telefonu zaufania **116 111** lub z serwisu 116111.pl.
- Nigdy nie można całkowicie zaufać osobie poznanej przez internet. Jeżeli chcesz się spotkać z taką osobą, poinformuj o tym rodziców.
- Komputer należy zabezpieczyć przed atakami wirusów i działaniami hakerów (osób, które włamują się do zasobów komputera). Jeśli masz komputer, zapytaj rodziców lub opiekunów, czy zainstalowali w nim program antywirusowy i pamiętaj o jego aktualizowaniu.

NETYKIETA W INTERLANDII

Poeta Antoni Słonimski często powtarzał słowa swojego ojca: „Jeśli nie wiesz, jak należy się zachować w jakiejś sytuacji, na wszelki wypadek zachowuj się przyzwoicie”. To dobra rada, którą warto zastosować podczas komunikacji w internecie – wraz z pozostałymi zasadami netykiety.

Netykieta to zbiór zasad dobrego zachowania obowiązujących w sieci – w wiadomościach przesyłanych pocztą elektroniczną, a także w rozmowach prowadzonych na forach internetowych lub przez komunikator zainstalowany w telefonie. Wymyślili je sami internauci, żeby skutecznie i miło się komunikować.

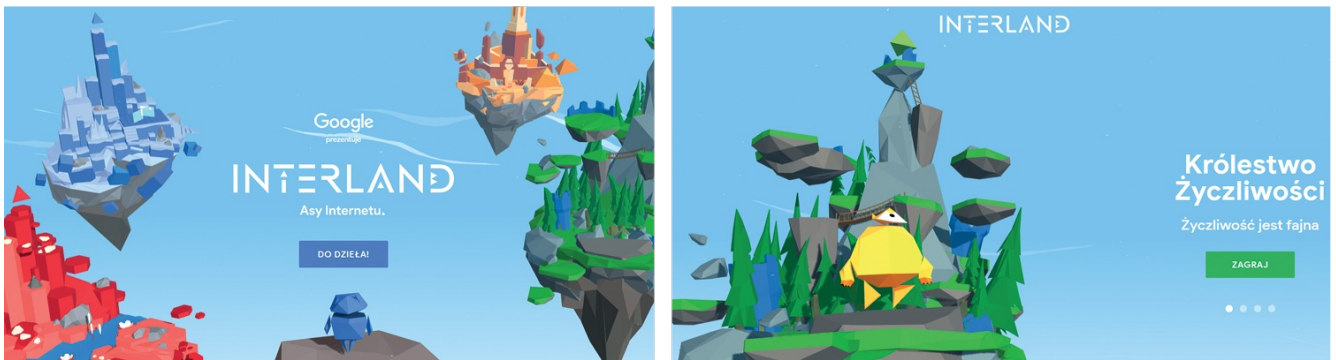
- Porozmawiajcie w klasie o tym, jakie znacie już zasady netykiety, a następnie zapoznajcie się z zasadami zamieszczonymi w poniższej ramce.

Podstawowe zasady netykiety

- Nie rób drugiemu, co tobie niemiłe.
- Nie obrażaj innych użytkowników sieci. Pamiętaj, że odpowiadasz za swoje działanie, a sposób wypowiedania się świadczy o tobie.
- Nie wysyłaj niechcianych, niepotrzebnych wiadomości, np. zawierających prośbę o rozesłanie ich do jak największej liczby osób. To jest spam.
- Nie nadużywaj emotikonów i emoji (czytaj: emodži).
- Nie pisz wielkimi literami – jest to uznawane za krzyk.
- Nie umieszczaj w internecie nielegalnych, nieprawdziwych lub niezgodnych z prawem informacji.
- Szanuj cudzą własność – możesz korzystać z materiałów znalezionych w internecie, ale koniecznie podawaj źródło ich pochodzenia.

Teraz możesz dowiedzieć się więcej na temat netykiety. Pomoże ci w tym Interlandia – gra przygodowa z programu edukacyjnego Asy Internetu. Gra toczy się na czterech planetach, na których ćwiczysz różne umiejętności: życzliwości w sieci, jak nie dać się nabrać, jak udostępniać materiały z głową i jak chronić swoje sekrety.

- Otwórz stronę g.co/Interlandia i odwiedź Królestwo Życzliwości. Nie bądź biernym obserwatorem – aktywnie powstrzymuj złośliwców, blokuj niewłaściwe zachowania hejterów.

Rys. 3. Fragment gry Interlandia

Dostęp do wiedzy

Należy pamiętać, że oprócz rzetelnych i wiarygodnych informacji w sieci można znaleźć wiele informacji nieprawdziwych. Jeśli chcesz czerpać wiedzę z internetu, to tylko ze stron godnych zaufania, np. oficjalnych serwisów różnych instytucji czy prywatnych stron osób powszechnie znanych i poważanych. Nie zapominaj też o podręcznikach, poradnikach, leksykonach, encyklopediach i innych drukowanych skarbnicach wiedzy.

Do słownika

- przeglądarka internetowa
- serwis internetowy
- odnośnik (link)
- internauta
- hejt
- nick
- wirus komputerowy
- haker
- netykieta
- spam
- emotikon
- emoji

ZADANIA

1. Otwórz serwis Asy Internetu (g.co/Interlandia). Odwiedź jedną z pozostałych planet Interlandii: Rzekę Rzeczywistości, Górę Uważności lub Wieżę Skarbów. Zagraj i zostań Asem Internetu. Podziel się wrażeniami z gry na wybranej planecie.
2. Sprawdź zdobyte do tej pory wiadomości na temat bezpieczeństwa i netykiety – otwórz serwis Sieciaki.pl, rozwiń menu i kliknij odnośnik **Quizy**. Jeśli na któreś pytanie nie udało ci się odpowiedzieć poprawnie, zanotuj je, a po zakończeniu quizu poproś nauczyciela o wyjaśnienie.
3. Podzielcie się na cztery grupy i przygotujcie w edytorze grafiki lub edytorze tekstu plakat przedstawiający jedną z czterech zasad bezpieczeństwa omówionych na stronie <https://sieciaki.pl/warto-wiedziec/zasady-bezpieczenstwa>.